

Znaczenie praktyki-i-przebudzenia

Eihei Dōgen

z języka japońskiego przełożył Hōjun

Rozdział pierwszy

Ogólne wprowadzenie

Dokładne zrozumienie życia-i-śmierci jest dla praktykującego ścieżkę buddyjską¹ rzeczą najwyższej wagi. Jeśli w życiu-i-śmierci jest budda², nie ma życia-i-śmierci. Zrozumiałwszy, że życie-i-śmierć nie są niczym innym jak nirwaną³, nie czuj odrazy do życia-i-śmierci ani nie pragnij nirwany. Wtedy po raz pierwszy uwolnisz się od życia-i-śmierci. Tę jedyną najważniejszą rzecz powinieneś dogłębnie zrozumieć⁴.

Niezwykle trudno jest uzyskać ludzkie ciało⁵. Czymś naprawdę niezwykłym jest napotkać Dharma Buddy⁶. Teraz, na skutek dobrych czynów z przeszłości, nie tylko uzyskałeś — jakże trudne do zdobycia — ludzkie odrodzenie, ale również miałeś szczęście napotkać — tak trudną do napotkania — naukę Buddy. Nie pozwól, aby to najlepsze z możliwych odrodzeń wewnątrz życia-i-śmierci, a jakże ulotne, zostało rzucone na wiatr przemijalności.

Trudno jest polegać na nietrwałości i nie wiemy, na jakie źdźbło trawy na jakiej drodze spadnie rosa życia. Z całą pewnością twoje ciało nie należy do ciebie. Życie upływa bardzo szybko i trudno jest je zatrzymać. Szukasz młodości, która gdzieś odeszła a gdy jej poszukać, to nie pozostał po niej żaden ślad. Jeśli dokładnie się nad tym zastanowisz, zrozumiesz, że nie zdołasz napotkać ponownie tego, co minęło. Kiedy nieoczekiwanie nadejdzie śmierć⁷, nie przyjdzie ci z pomocą ani król, ani minister. Nie pomoże ci wierny przyjaciel, służący, żona i dzieci ani majątek. Samotnie udasz się do tamtego świata⁸, a towarzyszyć ci będą jedynie twoje dobre i złe uczynki.

¹Skr. *buddha-kula*, chiń. *fojia*, jap. *bukke*. Dosłownie „[członka] rodziny Buddy”

²Skr. *buddha*, chiń. *fo*, jap. *hotoke*, *butsu*. Słowo „budda” posiada dwa znaczenia. W węższym zakresie odnosi się tylko i wyłącznie do Buddy Śakyamuniego, historycznego Buddy i wtedy też pisane jest dużą literą. W bardziej ogólnym znaczeniu dotyczy wszystkich innych istot przebudzonych bądź też stanu buddy czyli Przebudzenia.

³Skr. *nirvāṇa*, chiń. *niepan*, jap. *nehan*. Dosłownie oznacza „wygaszenie”, „zgaszenie” i oznacza doskonały spokój umysłu po wygaszeniu wszelkich namiętności.

⁴Skr. *saṃsāra*, chiń. *lunhui*, jap. *rinne*. Innymi słowy oznacza to uwolnienie się z wiecznego kołowrotu nieustannego cyklu narodzin i śmierci.

⁵Nauki buddyjskie często mówią o trudności odrodzenia się człowiekiem. Najczęściej przytaczaną parabolą jest na wpół ślepy żółw, który żyje głęboko w otchłani oceanu i raz na sto lat wypływa na powierzchnię wody, na której unosi się kłoda z dziurą. Prawdopodobieństwo odrodzenia się jako człowiek jest mniejsze aniżeli to, iż ów ślepy żółw wychyli szyję i trafi w unoszącą się na wodzie dziurawą kłodę.

⁶Skr. *dhárma*, chiń. *fa*, jap. *hō*. Tu w znaczeniu doktryny buddyjskiej, nauk Buddy.

⁷Dosłownie: nietrwałość.

⁸Chiń. *huangquan*, jap. *kōsen* lub *yomi*. Nazwa pochodzi z mitologii chińskiej, w której mowa o krainie zmarłych o nazwie Huangquan, co dosłownie znaczy „Żółte Źródła”. Pierwsze wzmianki pojawiają się w chińskich tekstach już w VIII wieku p.n.e. W japońskiej mitologii shintō i wedle opisów w *Kojiki* (712 r. „*Księga dawnych wydarzeń*”, w przekładzie na język polski ś.p. profesor Wiesław Kotański) *yomi* jest miejscem, gdzie udają się zmarli po śmierci, z którego nie ma powrotu do świata żywych. Po przybyciu na Wyspy Japońskie buddyzmu w VI wieku *yomi* zostało uznane za jedno z piekieł buddyjskich.

Nie powinieneś przestawać z ludźmi, którzy w tym świecie nie znają prawa przyczyny i skutku. Nie rozumiejąc dokładnie skutku swoich działań, nie zdają sobie sprawy z trzech czasów i tkwią w błędnym poglądzie nie rozróżniając pomiędzy dobrem a złem. Ogólne prawo przyczyny i skutku jest zgodne z prawdą i bezstronne. Czyniąc zło upadasz. Robiąc dobro zdążasz ku górze. Nie ma w tym najmniejszego błędu. Gdyby nie było przyczyny, nie byłoby również skutku, a wówczas żaden z buddów nie pojawiłby się w tym świecie, a Patriarcha⁹ nie przybyłby na Zachód.

Są trzy czasy, w których doświadczamy skutków swoich dobrych i złych czynów. Pierwszym jest teraźniejszość, drugim następnie życie, trzecim zaś któreś z kolejnych odrodzeń. To nazywa się trzema czasami. Praktykując drogę buddów i patriarchów od samego początku musisz zrozumieć znaczenie zapłaty za czyny w trzech czasach. Gdy tak się dzieje, wielu błądzi i wpada w fałszywy pogląd. Nie tylko będziesz utrzymywał błędne poglądy, ale przez długi czas będziesz cierpiał w którymś z trzech niższych światów¹⁰. Naprawdę powinieneś zrozumieć, że w tym życiu masz tylko jedno ciało¹¹. Hołdując błędnemu pogładowi dopuszczasz się nieprawości. Jest to godne pożałowania. Angażujesz się w niewłaściwe zachowania myśląc, że nie ma w tym nic złego. Mimo że utrzymujesz błędny pogląd mówiący o tym, że nie ma skutków złych uczynków, nie znaczy to, że nie doświadczysz zapłaty za złe czyny.

⁹Bodhidharma, chiń. Pudidamo lub Damo, jap. Bodaidaruma lub Daruma (?-530?). Dwudziesty ósmy patriarcha buddyzmu indyjskiego i pierwszy patriarcha buddyzmu chan. Według tradycji przybył z Indii do Chin, by przynieść przekaz Dharmy Buddy. Mimo że istnieją dokumenty chińskie, które wspominają mnicha buddyjskiego o takim imieniu, są też głosy negujące prawdziwość jego istnienia.

¹⁰Skr. *durgati*, chiń. *edao*, jap. *akudō*. Dosłownie „zła droga”. Zgodnie z kosmologią buddyjską świat samsary, w którym odradzają się istoty, dzieli się na tzw. trzy sfery lub trzy światy (skr. *triloka*, chiń. *sanjie*, jap. *sankai*). Najwyższym z nich jest Świat Bezformny (skr. *ārūpya-loka*, chiń. *wusejie*, jap. *mushikikai*), sfera bezcielesności. Drugim jest Świat Formy (skr. *rūpa-loka*, chiń. *sejie*, jap. *shikikai*), w którym istoty odrzuciły wszelkie pragnienia i pożądania ale pozostało im jeszcze ciało fizyczne. Trzecim natomiast jest Świat Pragnień (skr. *kāma-loka*, chin. *yujie*, jap. *yokukai*). Ów trzeci świat dzieli się na „sześć dróg” (skr. *ṣaḍ-gati*, chiń. *liudao*, jap. *rokudō*). W zależności od wytworzonej przez siebie karmy istot zamieszkujących światy te są podzielone na tzw. trzy niższe ścieżki (chiń. *santu*, jap. *sanzu*), do których należą od najniższego wymieniając: piekło (skr. *naraka* lub *niraya*, chiń. *diyū*, jap. *jigoku*), świat zwierząt (skr. *tiryanc* lub *tiryag-yoni*, chiń. *chusheng*, jap. *chikushō*) oraz świat głodnych duchów (skr. *preta*, chiń. *egui*, jap. *gaki*) oraz tzw. trzy wyższe światy, wśród których jest świat ludzi (skr. *manusya* lub *pūruṣa*, chiń. *ren*, jap. *nin*), świat półbogów lub demonów wojny (skr. *āsura*, chiń. *exiuluo*, jap. *ashura*) oraz świat bogów (skr. *deva*, chiń. *tian*, jap. *ten*).

¹¹Dosłownie: „nie masz ani dwóch, ani trzech ciał”.

Rozdział drugi

Zniweczenie przewin poprzez skruchę

Buddowie i patriarchowie¹² w swym wielkim miłosierdziu otwierają szeroką bramę współczucia¹³ po to, by poprowadzić wszystkie żyjące istoty do osiągnięcia przebudzenia. Któż z bogów i ludzi progu jej nie przekroczy? Choć nikt nie uniknie zapłaty za złe czyny, jakich się dopuścił w którymś z trzech czasów, to czyniąc skruchę zmniejszasz ciężar zapłaty lub niszczysz swe przewiny i oczyszczasz się.

A skoro jest tak właśnie, powinienesz ze szczerym sercem czynić skruchę przed buddami przeszłości. W ten sposób moc zasługi płynącej z czynienia skruchy przez buddów przeszłości ratuje ciebie i oczyszcza. Dzięki tej zasłudze rozwijasz czystą, wszechprzenikającą wiarę i wysiłek. Kiedy pojawi się czysta wiara zmienia ciebie i innych, swą dobrocią ogarniając wszystkie istoty żyjące i nieożywione¹⁴. Istota tego zawarta jest w następujących słowach:

Wy wszyscy buddowie i patriarchowie, którzy w oparciu o drogę Buddy¹⁵ osiągnęliście Drogę¹⁶, okażcie współczucie i wyzwólcie mnie z więzów czynów, jakich się dopuściłem i usuńcie przeszkodę w praktykowaniu Drogi — nawet jeśli złe czyny, jakie nagromadziłem w przeszłych żywotach, miałyby być liczne i ciężkie, i stać się przeszkodą na ścieżce. Aby moc tej zasługi-i-mądrości buddy¹⁷ szeroko wypełniła bezkresny wszechświat¹⁸, i abym również obdarowany został współczuciem. Buddowie i patriarchowie przeszłości byli nami i my w przyszłości staniemy się buddami i patriarchami. Wszystkie złe czyny,

¹²Skr. *pitā-maha*, chiń. *zu*, jap. *so*. W kontekście chińskiego buddyzmu chan i japońskiego zen chodzi o duchowych przodków, nauczycieli, dzięki którym przekazowi terazniejsi uczniowie odziedziczyli linię przekazu Dharmy.

¹³Chodzi tutaj o dostępność nauk buddyjskich.

¹⁴Skr. *sattvāsattva*, chiń. *qing feiqing*, jap. *jō hijō*. Świat istot czujących (skr. *sattva*, chin. *qing*, jap. *jō*), czyli takich, które posiadają świadomość oraz rzeczy nieożywionych (skr. *asattva*, chin. *feiqing*, jap. *hijō*), takich jak wszelka roślinność, kamienie, rzeki, itd. De facto w japońskim buddyzmie często te ostatnie również uważane były za czujące.

¹⁵Tzn. praktykowali ścieżkę buddyjską.

¹⁶W domyśle „droga prowadząca ku Przebudzeniu”. Jest odpowiednikiem sanskr. *bodhi*, które oznacza Najwyższą i Doskonałą Mądrość Przebudzenia.

¹⁷Skr. *dharma-paryāya*, chiń. *famen*, jap. *hōmon*. Dosłownie: „Brama Dharmy” — nauki Buddy, które są niczym wrota, ponieważ przechodząc przez nie istoty osiągną Przebudzenie.

¹⁸„Świat Dharmy” (skr. *dharma-dhātu*, chiń. *fajie*, jap. *hokkai* lub *hōkai*). Świat zjawiskowy, w którym działa prawo przyczyny i skutku.

jakich dopuściłem się w przeszłości na skutek nie mających początku chciwości, gniewu i ignorancji¹⁹, będące wytworem ciała, mowy i umysłu²⁰, wszystkie je teraz wyznaję ze skruchą.

W ten sposób czyniąc skruchę z pewnością otrzymasz tajemną pomoc od buddów i patriarchów. Powinieneś z umysłem wypełnionym wiarą, ze złożonymi dłońmi i spuszczoną głową z szacunkiem zwrócić się do Buddy wszystko wyznając. Siła tego wyznania przetnie korzeń przewin.

¹⁹Skr. *rāga-dvesa-moha*, chiń. *tanchenchi*, jap. *Tonjinchi*. Chciwość, gniew i ignorancja — według buddyzmu trzy podstawowe splamienia umysłu, tzw. trzy trucizny (skr. *tri-viṣa*, chiń. *sandu*, jap. *sandoku*).

²⁰Skr. *karman*, chiń. *ye*, jap. *gō*. Chodzi o trzy rodzaje uczynków : uczynki ciałem (skr. *kāya-karman*, chiń. *shenye*, jap. *shingō*); uczynki mową (skr. *vāk-karman*, chiń. *kouye*, jap. *Kugō*); i uczynki umysłem (skr. *manas-karman*, chiń. *yīye*, jap. *igō*).

Rozdział trzeci

Przyjęcie wskazań i osiągnięcie stanu buddy²¹

Następnie powinienes głęboko okazywać cześć Trzem Skarbom — Buddzie, Dharmie i Sandze²². Nawet jeśli twoje życie i ciało się zmieniają, przez cały czas powinienes błagać, byś mógł czcić, składać ofiary i służyć Trzem Skarbom. Prawdziwa Dharma przekazywane przez buddów i patriarchów w Indiach i Chinach było pełne czci dla Buddy, Dharmy i Sanghi.

Jeżeli żyjące istoty, które zebrały niewielką ilość zasługi i nie miały szczęścia, by choć usłyszeć miano „Trzy Skarby”, to tym bardziej w czym miałyby przyjąć schronienie²³? Nie powinienes być jak ci, którzy ogarnięci strachem, na próżno szukają schronienia w górskich bóstwach i duchach oraz czczą święte kopce²⁴ zewnętrznych ścieżek²⁵. W ten sposób nie wyzwolisz się z cierpienia. Zamiast tego powinienes szybko przyjąć schronienie w Trzech Skarbach — Buddzie, Dharmie i Sandze i nie tylko wyzwolić się z cierpienia, ale też urzeczywistnić Umysł Przebudzenia. Przyjmowanie schronienia w Trzech Skarbach oznacza

²¹Chiń. *ruwei*, jap. *nyūi*. Termin ów posiada kilka znaczeń. Może oznaczać drugi z osiemnastu stopień praktyki (skr. *avasthā*, chiń. *xiuzhu*, jap. *shujū*) czyli wzbudzenie w sobie umysłu dążącego ku przebudzeniu lub też jedenasty z owych stopni, który odpowiada wejściu na pierwszy *bhūmi* bodhisattwy. Tutaj oznacza raczej spełnienie warunków dla osiągnięcia przebudzenia. Innymi słowy, przyjęcie wskazań staje się nieodzownym warunkiem osiągnięcia stanu buddy.

²²Skr. *saṃgha*, chiń. *sengjia*, jap. *sōgya*. Dosłownie „zgromadzenie”. Nazwa wspólnoty mnichów buddyjskich.

²³Skr. *śaraṇa*, chiń. *guiyi*, jap. *kie*. Dosłownie: szukać schronienia, całkowicie zaufać czemuś. W naukach buddyjskich oznacza to całkowite powierzenie się Trzem Drogocennościom — Buddzie, Jego Nauce oraz Wspólnocie. Określane jest to mianem „przyjęcia Trzech Schronień (skr. *triśaraṇa*, chiń. *san guiyi*, jap. *san kie*). Przyjęcie Trzech Schronień jest pierwszym krokiem wejścia na ścieżkę buddyjską. Zazwyczaj wiąże się z tym przyjęcie pięciu podstawowych wskazań (skr. *pañca-sīla*, chiń. *wujie*, jap. *gokai*). Są to: powstrzymywanie się od zabijania; powstrzymywanie się od kradzieży; powstrzymywanie się wykroczeń seksualnych; powstrzymywanie się od fałszywej mowy; powstrzymywanie się od przyjmowania używek.

²⁴Skr. *caitya*, chiń. *zhiduo*, jap. *seita*. Określenie świętego miejsca. Pierwotnie wierzono, że *caitya* to miejsce zamieszkiwane przez duchy ziemi. Indyjscy asceci często zbierali się wokół nich, by prosić o jałmużnę lokalnych pielgrzymów i tym samym składać cześć bóstwom zamieszkującym owo miejsce.

²⁵Skr. *tīrthya*, chiń. *waidao*, jap. *gedō*. W Indiach za czasów Buddy Śākyamuniego żyło sześcioro nauczycieli, którzy głosili poglądy sprzeczne z nauką Buddy (skr. *sat-śastarah*, chiń. *liushi waidao*, jap. *rokushi gedo*). Byli to: 1) Pūraṇa Kāśyapa (chiń. Fulanna Jiashe, jap. Furanna Kashō), który utrzymywał negatywne stanowisko w stosunku do moralności zaprzeczając podziałowi na to, co dobre i złe; 2) Maskarin Gośāla (chiń. Mojiali Qusheli, jap. Makkari Kushari), który głosił poglądy nihilistyczne; 3) Sañjayin Vailasthaputra (chiń. Shansheye Piluoshizi, jap. Sanjaya Birachishi), sceptyk; 4) Ajita Keśakambalin (chiń. Akiduo Chishekinpoluo, jap. Agita Shishakinpara), hołdujący poglądom materialistycznym; 5) Kakuda Kātyāyana (chiń. Jialuojiu Duojianghayan, jap. Karakuda Kasenen), który uważał, iż wszechświat istnieje dzięki siedmiu podstawowym elementom — ziemi, wodzie, ogniu, powietrzu, radości, smutkowi i życiu; 6) Nirgrantha Jñātrputra (chiń. Niqiantuo Ruotizi, jap. Nikenda Nyakudaishi), założyciel dżinizmu.

całkowicie czystą wiarę. Czy to za czasów, kiedy Ten, Który Tak Przyszedł²⁶ przebywał w tym świecie, czy też po tym jak odszedł w Parinirwanę²⁷ z pochyloną głowę i ze złożonymi dłońmi recytuj w następujący sposób:

Przyjmuję schronienie w Buddzie
Przyjmuję schronienie w Dharmie
Przyjmuję schronienie w Sandze

Przyjmuję schronienie w Buddzie, ponieważ jest wielkim nauczycielem. Przyjmuję schronienie w Dharmie, ponieważ jest dobrym lekarstwem. Przyjmuję schronienie w Sandze, ponieważ składa się z doskonałych przyjaciół. Stanie się uczniem Buddy zależy od przyjęcia trzech schronień. Przyjmując jakiegokolwiek wskazania najpierw przyjmuje się Trzy Schronienia, a następnie przyjmuje się wszystkie wskazania. W ten sposób dzięki przyjmowaniu Trzech Schronień przyjmujesz wskazania. Zaslugą płynącą z przyjęcia schronienia w Buddzie, Dharmie i Sandze staje się, gdy doświadcza się jedności z umysłem buddy²⁸. Czy jest to istota boska, człowiek, istota piekielna, głodny duch czy zwierzę, kiedy doświadcza jedności z umysłem buddy, otrzymuje schronienie. Ten, który już schronił się w kolejnych żywotach, światach i miejscach gromadzić będzie zasługę, aż w końcu osiągnie Najwyższe Doskonałe Przebudzenie²⁹. Powinieneś wiedzieć, że zasługa przyjęcia Trzech Schronień jest najczcigodniejszą, najcenniejszą, najgłębszą tajemnicą, nie-do-zrozumienia. Ponieważ pokazał to sam Czczony Przez Świat³⁰ wszystkie czujące istoty powinny w to uwierzyć. Następnie powinieneś przyjąć Trzy Grupy Czystych Wskazań³¹:

²⁶Skr. *tathāgata*, chiń. *rulai*, jap. *nyorai*. Jeden z tytułów Buddy i najczęściej używany tytuł przez historycznego Buddę w odniesieniu do siebie samego. Najczęstszym tłumaczeniem tego określenia jest „Ten, który tak przyszedł (*tatha-gata*)” bądź „Ten, który odszedł (*tatha-agata*)”.

²⁷Skr. *parinirvāna*, chiń. *ban niepan*, jap. *hatsu nehan*. Ostateczna nirwana, którą praktykujący osiąga po śmierci wcześniej za życia osiągnąwszy całkowity stan przebudzenia (*bodhi*). Jest to stan całkowitego wyzwolenia się z samsary, karmy oraz rozpuszczenie się pięciu skupisk (skr. *skandha-pañcaka*, chiń. *jun*, jap. *goun*).

²⁸Chiń. *ganying dao ciao*, jap. *kannō dōkō*. Interakcja zachodząca pomiędzy czującymi istotami i odpowiedzią buddy. Obopólny rezonans pomiędzy bodźcem po stronie praktykującego oraz reakcją Buddadharmy.

²⁹Chiń. *enouduo sanmiao sanpudi*, jap. *anokutara sammyaku sambodai*. Transliteracja sanskryckiego *anuttarā-samyak-sambodhi*, które oznacza Najwyższe Doskonałe Przebudzenie.

³⁰Skr. *bhagavat*, chiń. *shizun*, jap. *seson*. Jeden z dziesięciu tytułów Buddy. Są to: 1) Ten-który-przyszedł (skr. *tathāgata*, chiń. *rulai* jap. *nyorai*); 2) Czci-i-ofiar-godny (skr. *arhat*, chiń. *yinggong*, jap. *arakan* lub *ōgu*); 3) Ten-który-posiadł-doskonałą-wiedzę (skr. *samyak-sambuddha*, chiń. *zhengbianzhi*, jap. *shōhenchi*); 4) Doskonały-w-mądrości-i- postępowaniu-ciała-mowy-i-umysłu (skr. *vidyā-carana-sampanna*, chiń. *mingxing zu*, jap. *myōgyō-soku*); 5) Ten-który-odszedł-do-krainy-Przebudzenia (skr. *su-gata*, chiń. *shanshi*, jap. *zenzei*); 6) Rozumiejący-sprawy-tego-świata (skr. *lokavid*, chiń. *shijian jie*, jap. *Se-kenge*); 7). Nieprześcigniony (skr. *annutara*, chiń. *wushang shi*, jap. *mujōji*); 8). Poskramiacz [ludzkich umysłów] (skr. *purusadamyā-sāratha*, chiń. *diaoyu daifu*, jap. *jōgojobu*); 9). Ten-który-naucza-bogów-i-ludzi (skr. *śāstādevamanusyānām*, chiń. *tian ren shi*, jap. *tenninshi*); 10) Czczony-przez-świat (skr. *bhagavān* lub *lōkanatha*, chiń. *foshizun*, jap. *butsu seson*).

³¹Skr. *trividhāni śīlāni*, chiń. *sanju jingjie*, jap. *sanjūjōkai*) ustanowione przez mahāyānę i przeciwstawiane sformalizowanym wskazaniom vinai hinayāny, które reprezentują bardziej duchowe, aniżeli dosłowne, podejście do zagadnienia moralności. Istnieją dwie podobne ich interpretacje. Pierwsza z nich zawarta

- Pierwsze: przestrzegać wszystkich wskazań.
- Drugie: praktykować dobro.
- Trzecie: pomagać czującym istotom.

Następnie powinienś otrzymać Dziesięć Poważnych Zakazów:

- Pierwsze wskazanie: nie zabijać.
- Drugie wskazanie: nie kraść.
- Trzecie wskazanie: nie popełniać wykroczeń seksualnych³².
- Czwarte wskazanie: nie kłamać.
- Piąte wskazanie: nie spożywać alkoholu.
- Szóste wskazanie: nie mówić o błędach innych.
- Siódme wskazanie: nie wywyższać siebie i nie poniżać innych.
- Ósme wskazanie: nie być skąpym jeśli chodzi o nauki Dharmy.
- Dziewiąte wskazanie: nie wpadać w gniew.
- Dziesiąte wskazanie: nie łżyć Trzech Skarbów.

Powyższe Trzy Schronienia, Trzy Grupy Czystych Wskazań oraz Dziesięć Poważnych Zakazów otrzymali i podtrzymywali wszyscy buddowie. Ten, kto przyjmuje wskazania

jest w Sutrze sieci Brahmy oraz w Sutrze naszyjnika z klejnotów (chiń. *Yingluo jing*, jap. *Yōrakukyō*). Pierwsza i druga grupa wskazań dotyczą własnych korzyści duchowych, a trzecia grupa odnosi się do praktyki, której celem jest korzyść w postaci przynoszenia pożytku innym. Według drugiej interpretacji, o której czytamy w *Yogācārabhūmi-śāstrze* (chiń. *Yuqié lun*, jap. *Yugaron*) oraz w *Sutrze o stopniach bhumi bodhisattwy* (skr. *Bodhisattvabhūmi-sūtra*, chiń. *Dichí jing*, jap. *Jiji kyō*), pierwsza grupa wskazań (chiń. *lüyi jie*, jap. *ritsugi kai*) zawiera w sobie cały zestaw wskazań pratimoksha poziomu hinayāny, tzw. pratimoksha (skr. *prātimoksa*, chiń. *poluotimucha*, jap. *haradaimokusha*), druga grupa (skr. *kuśala-dharma-saṃgrāhaka-śīla*, chiń. *she shanfa jie*, jap. *shō zenhō kai*) mówi o rozwijaniu dobrych uczynków i nosi taką samą nazwę jak w przypadku wcześniejszej interpretacji, natomiast trzecia grupa nazywana jest „wskazaniami, które przynoszą korzyść istotom (skr. *sattvānugrāhakaṃ śīlam*, chiń. *raoyi youqing jie*, jap. *nyōeki ujō kai*). W tym przypadku druga i trzecia grupa odzwierciedlają wytyczne mahāyāny, tym samym rozszerzając pierwotną zawartość vinai.

³²Skr. *daśāśubhāḥ*, chiń. *shie*, jap. *jūaku*. Jeden z dziesięciu niewłaściwych czynów który stanowi jedno z tzw. pięciu podstawowych wskazań obowiązujących przy przyjęciu Trzech Schronień. Wymienić można dwa rodzaje seksualnych wykroczeń: (A) dotyczące własnego partnera, (B) oraz cudzołóstwo. Odnośnie pierwszego, dzieli się on na cztery części. 1) niewłaściwe miejsce, np. w obecności wizerunków Trzech Skarbów; w miejscu, gdzie mieszkają rodzice; na zewnątrz przy świetle słonecznym lub świetle księżyca; w pobliżu własnego nauczyciela. 2) niewłaściwa pora: w okresie przyjęcia wskazań, w okresie ciąży; podczas miesiąca po urodzeniu się dziecka; w okresie menstruacji. 3) aby chronić dharmę: na przykład, kiedy uprawiamy seks w dniu, kiedy otrzymaliśmy wskazania. 4) zboczony seks: oralny, analny.

ureczywistnia diamentowy i niezniszczalny owoc Drogi — Najwyższe Doskonałe Przebudzenie wszystkich buddów trzech czasów³³. Czyż jest jakiś mędrzec, który nie poszukiwałby tego? Czczony Przez Świat wyraźnie pokazał wszystkim czującym istotom, że przyjmując wskazania buddów osiągają ich stan i ureczywistniają to samo Wielkie Przebudzenie, w rzeczywistości stając się dziećmi wszystkich buddów³⁴. Wszyscy buddowie przebywają w tym stanie utrzymując te wskazania, nie pozostawiając myśli ani wrażeń w żadnym z kierunków. Wszystkie czujące istoty wiecznie w nim przebywając posługują się nim nie objawiając w swych myślach i wrażeniach żadnego z kierunków³⁵. Wówczas we wszystkich dziesięciu kierunkach wszechświata ziemia, trawa, drzewa, żywopłoty, mury, dachówki i kamienie nauczają Dharmy Buddy³⁶. A wszyscy, którzy czerpią korzyści ze wzbudzonych z nich wiatru i wody, wspierani przez cudownie tajemne i niemożliwe do pomyślenia nauczanie³⁷ osiągają bliskie³⁸ Przebudzenie. Taka jest zasługa, która nie jest działana. Taka jest zasługa, która nie jest tworzona. To wzbudzenie w sobie umysłu dążącego do osiągnięcia Przebudzenia.

³³Skr. *tri-y-adhva-jīna*, chiń. *sanshi fo*, jap. *sanzenbutsu*. Są to: Budda Amithāba (budda przeszłości), Budda Śākyamuni (historyczny Budda) oraz Budda Maitreya (budda przyszłości).

³⁴Jest to fragment pochodzący z *Sutry sieci Brahmy*. Sutra ta zawiera zasady dyscypliny bodhisattwy. Została przywieziona do Chin w VI wieku przez Paramārthę — indyjskiego mistrza szkoły yogāczāry. W Japonii jest jednym z najważniejszych tekstów każdej ze szkół buddyzmu. W tradycji zen sōtō, obok *Czteroczęściowej vinai szkoły Dharmaguptaków* (skr. *Dharmaguptaka-vinaya*, chiń. *Sifen lü*, jap. *Shibun-ritsu*), pozostałych tekstów vinai i pratimoksha, *Sutra sieci Brahmy* jest jednym z ważniejszych tekstów dla mnichów i jest recytowana regularnie dwa razy w miesiącu podczas pełni i nowiu księżyca w trakcie tzw. ceremonii odnowienia wskazań (sansk. *poṣadha*, chiń. *busa*, jap. *fusatsu*). W odróżnieniu od zwyczajnej vinai (chiń. *lu*, jap. *ritsu*) — która nie była odgórnie narzuconym systemem zakazów obowiązujących wspólnotę mnichów, a powstawała w oparciu o wykroczenia, jakich dopuszczali się uczniowie za czasów Buddy Śākyamuniego — w *Sutrze sieci Brahmy* czytamy, że jej źródłem jest sam Budda Vairocana (chiń. *Piluzhenafu*, jap. *Birushanabutsu* lub *Dainichinyorai*), ucieleśnienie ciała prawdy (skr. *dharma-kāya*, chiń. *faxin*, jap. *hosshin*), jednego z tzw. trzech ciał buddy (skr. *trikaya*, chiń. *sanshen*, jap. *sanjin*) — absolutnej natury umysłu buddy. Ów Absolutny Budda wypromieniował niezliczone miliardy Buddów Śākyamunich w postaci ciała emanacji (skr. *nirmāṇa-kāya*, chiń. *yingsheng*, jap. *ōjin*), którzy podczas obecnej tzn. pomyślniej kalpy mieli przekazać nauki niezliczonym czującym istotom dotyczące wskazań pierwotnego umysłu buddy, przekazywanych od buddy do buddy. Jako że według *Sutry sieci Brahmy* owych dziesięć głównych oraz czterdzieści osiem pomniejszych wskazań są wskazaniem, które przyjmują wszyscy buddowie, a sam tekst jest pierwotnym źródłem wszystkich buddów i warunkiem dla osiągnięcia najwyższego stanu buddy, wytycza on w jasny sposób drogę praktyki na poziomie mahāyāny do osiągnięcia Przebudzenia na poziomie stanu buddy.

³⁵„Kierunek” oznacza tutaj świat zjawiskowy, przedmiot działania świadomości a więc „wrażeń i myśli”. Buddowie pasywnie przebywający w tym stanie (skr. *samādhi*, chiń. *sanmei*, jap. *zammai*) nie lgnąc do zewnętrznych bodźców pozostawiają żadnych myśli ani wrażeń. Czujące istoty natomiast, aktywnie przebywając w świeckim świecie, muszą posługiwać się intelektem, lecz nie przywiązują się do obiektów jego działania tym samym „nie objawiając w swych myślach i wrażeniach żadnego z kierunków”.

³⁶Skr. *buddha-kārya*, chiń. *foshi*, jap. *butsuji*. Dosłownie „rzecz, którą czyni Budda”.

³⁷Skr. *nairmāṇika-buddha*, chiń. *fohua*, jap. *bukke*.

³⁸W znaczeniu „inherentne”.

Rozdział czwarty

Złożenie ślubowania³⁹ i przynoszenie pożytku istotom

Wzbudzenie w sobie umysłu dążącego do osiągnięcia przebudzenia⁴⁰ jest ślubowaniem wyzwolenia wszystkich czujących istot przed osiągnięciem przebudzenia samemu. Niech to będzie osoba świecka, mnich, istota niebiańska czy zwyczajny człowiek, w chwili cierpienia lub radości — każdy powinien natychmiast wzbudzić w sobie umysł dążący do wyzwolenia najpierw wszystkich innych żyjących istot zanim samemu osiągnie przebudzenie. Nawet ktoś niczym się niewyróżniający, jeśli wzbudzi ten umysł, jest przewodnikiem wszystkich czujących istot. Nawet siedmioletnia dziewczynka może zostać najwyższym nauczycielem czterech rodzajów uczniów Buddy⁴¹ i być niczym współczujący ojciec dla wszystkich czujących istot. Nie zastanawiaj się nad tym czy ktoś jest mężczyzną czy kobietą. Takie jest najwspanialsze ze wszystkich Prawo ścieżki buddyjskiej.

Wzbudziwszy umysł dążący ku przebudzenia, choćbyś nieustannie odradzał się na któryś z czterech sposobów⁴² na któreś z sześciu ścieżek istnienia wszystkie one są szansą praktykowania i wzbudzenia w sobie umysłu pragnącego osiągnięcia przebudzenia. Nawet jeśli do chwili obecnej marnowałeś swoje życie, jeszcze w tym życiu natychmiast powinieneś wzbudzić w sobie to ślubowanie. Nawet jeśli zasługi potrzebne do osiągnięcia stanu buddy dojrzały i są w pełni doskonałe, powinieneś je ofiarować żyjącym istotom, by osiągnęły przebudzenie i stały się buddami. Są też takie istoty, które praktykują przez niezliczone eony⁴³ przynosząc pożytek innym istotom i je najpierw przeprowadzając na drugi brzeg⁴⁴ samemu nie stając się buddą.

³⁹Chodzi o ślubowanie wzbudzenia w sobie umysłu pragnącego osiągnięcia przebudzenia.

⁴⁰Skr. *bodhi-citta-utpāda*, chiń. *fapudixin*, jap. *bodai shin*. Umysł aspirujący do osiągnięcia najwyższego stanu buddy. W istocie to samo co umysł buddy (chiń. *fozin*, jap. *busshin*). Umysł nazywany jest aspiracją (skr. *adhyāśaya*, chiń. *faxin*, jap. *hosshin*), kiedy budzi się w nim pragnienie osiągnięcia najwyższej mądrości (*bodhi*).

⁴¹W pełni wyświęconych mnichów (skr. *bhikṣu*, chiń. *biqu*, jap. *biku*), w pełni wyświęconych mniszek (skr. *bhikṣuṇī*, chiń. *biquini*, jap. *bikuni*), świeckich męskich praktykujących (skr. *upāsaka*, chiń. *youpose*, jap. *ubasoku*) oraz świeckich praktykujących kobiet (skr. *upāsikā*, chiń. *youpoyi*, jap. *ubai*).

⁴²Cztery rodzaje narodzin (skr. *catasro-yanayah*, chiń. *sisheng*, jap. *shishō*). Są to: 1) narodziny z jaja (skr. *aṇḍa-ja*, chiń. *luansheng*, jap. *ranshō*), 2) narodziny z łona (skr. *jarāyujā*, chiń. *taisheng*, jap. *taishō*), 3) narodziny z wilgoci (skr. *samsveda-jā*, chiń. jap. *shishō*), 4) narodziny w wyniku przemiany (skr. *upapāduka*, chiń. *huasheng*, jap. *keshō*, np. narodziny boga).

⁴³Skr. *kalpa*, chiń. *jie*, jap. *kō*. Najdłuższy okres czasu w indyjskiej kosmologii, który odpowiada czasowi pomiędzy stworzeniem, trwaniem, końcem i ponownym stworzeniem wszechświata. Jednym z przykładów obrazujących długość kalpy jest parabola definiująca kalpę jako czas, jaki musi minąć zanim zbierzemy wszystkie ziarenka maku rozrzucone w mieście rozciągniętym na obszarze około szesnastu tysięcy metrów kwadratowych, zakładając, iż podnosimy jedno ziarno raz na trzy lata.

⁴⁴Skr. *pāramitā*, chiń. *boluomiduo*, jap. *haramita*). Dosłownie: „przejście na drugi brzeg”. Termin ten odnosi się do praktyk, dzięki którym jesteśmy w stanie przekroczyć ocean samsary i świat narodzin i śmierci i dostać się na drugi brzeg, nirwanę.

Przynoszenie pożytku żyjącym istotom wiąże się z czterema rodzajami mądrości. To szczodrość, miłujące słowa, dobroć oraz utożsamianie się z innymi⁴⁵. One to są praktyką i ślubowaniem bodhisattwy⁴⁶. Szczodrość oznacza nie łaknienie niczego. Mimo iż nie posiadasz niczego [co mógłbyś dać], nie oznacza to, że nie możesz niczego ofiarować. Nie odczuwaj niechęci, gdy przedmiotem dawania jest coś małego, [ponieważ] zasługa [z tego płynąca] jest prawdziwa. A zatem powinieneś ofiarować choćby pojedynczą frazę lub pojedynczy wers Dharmy. To staje się nasieniem dobra w tym i przyszłym życiu. Powinieneś ofiarować pojedynczą monetę, źdźbło trawy, dzięki czemu rosną korzenie dobra w obecnym i przyszłym świecie. Dharma staje się skarbem, skarb staje się Dharma. Jednak dający nie pragną od nikogo odpłaty i wdzięczności; oni sami użyczają swej siły. Budowanie łodzi i stawianie mostów są również aktami ofiarowania, a i w zarabianiu na utrzymanie i wytwarzaniu przedmiotów nie ma z ich natury niczego, co nie byłoby daniem.

Miłujące słowa oznaczają, że kiedy patrzymy na istoty, w naszym umyśle wzbudzamy współczucie i zwracamy się do nich troskliwie. Współczujemy żyjącym istotom niczym niemowlęciu⁴⁷. Takie myśli winniśmy gromadzić i zwracać się do nich; to właśnie miłujące słowa. Prawych powinniśmy chwalić, a nad nieprawymi litować się. Mowa, która za podstawę ma miłujące słowa, ma siłę przezwyciężania zaprzysięgłych wrogów i powodowania przychylności władzy. Kiedy ludzie bezpośrednio słyszą miłujące słowa ich twarz się rozjaśnia i serce się raduje. A tym bardziej zatrzymujemy w swym sercu miłujące słowa usłyszane za naszymi plecami. Powinieneś wiedzieć, że miłujące słowa mają moc obrócenia niebios.

Dobroć oznacza przynoszenie pożytku wszystkim istotom, bez względu czy szlachetnym czy też nikkzemnikom. Ten, który pomógł bezbronnemu żółwiowi⁴⁸ czy choremu

⁴⁵Są to tzw. cztery sposoby, w jakie bodhisattwa zjednuje sobie innych, by tym samym nieść pomoc istotom (skr. *catuḥ-saṃgraha-vastu*, chiń. *sì shefa*, jap. *shi shōhō*). Szczodrość (skr. *dāna*, chiń. *bushi*, jap. *fuse*) może być zarówno materialna jak i niematerialna, np. głoszenie nauki Buddy. Miłujące słowa (skr. *priya-vacana*, chiń. *aiyu*, jap. *aigo*) to zwracanie się do innych życzliwie. Dobroć lub działanie przynoszące pożytek (skr. *artha-kriyā*, chiń. *lixing*, jap. *rigyō*) to pomaganie istotom za pomocą czynów ciała, mowy i umysłu. Utożsamianie się z innymi (skr. *samānārthatā*, chiń. *tongshi*, jap. *dōji*) to stawianie siebie w takiej samej sytuacji co inni i towarzyszenie im w tym co robią. Związane jest to z tym, że bodhisattwa jest też w stanie przyjąć formę poszczególnej istoty, by tym samym jej pomóc.

⁴⁶Chiń. *pusa*, jap. *bosatsu*. Osoba, która wzbudziła w sobie umysł pragnienia osiągnięcia Przebudzenia (skr. *bodhi-citta-utpāda*, chiń. *faxin*, jap. *hosshin* lub *hōsubōdaishin*) nie dla siebie samego, lecz dla wszystkich czujących istot.

⁴⁷Jest to fragment pochodzący z dwunastego rozdziału *Sutry lotosu tajemnego prawa* (sansk. *Saddharmapuṇḍarīka-sūtra*, chiń. *Miaofalianhuaqing*, jap. *Myōhō renga kyō*).

⁴⁸Jest to odniesienie do opowieści pochodzącej z „Kong Yu zhuan” (jap. „Kō Yu den”, „Przekaz o Kong Yu”) z *Kroniki dynastii Jin* (chiń. *Jinshu*, jap. *Shinjo*), chińskiej kroniki historycznej z ok. 664 roku. Tytułowy Kong Yu spacerując nad brzegiem rzeki zobaczył uwięzionego w pułapkę żółwia, który miał zostać sprzedany, odkupił go i wypuścił z powrotem do rzeki. Żółw, odpływając, czterokrotnie zwrócił głowę w lewą stronę. Kiedy w późniejszym czasie Kon Yu został mianowany namiestnikiem prowincji Yufou (jap. Yofu), odlano mu pieczęć z widniejącą nań głową żółwia, która była odwrócona w lewą stronę. Czterokrotnie próbowano odlać na nowo pieczęć, ale za każdym razem było tak samo.

wróblowi, nie oczekiwał w zamian żadnego uznania czy podzięk⁴⁹. Kierowany był jedynie chęcią pomocy. Głupcy myślą, że kiedy przedłożą dobro innych nad własne, ich interesy na tym ucierpią. Ale jest to błędne myślenie. Dobrotliwość jest wszechogarniająca i przynosi korzyść tak samo innym, jak i nam samym. Utożsamianie oznacza nierozróżnianie — nie robienie różnicy między sobą a innymi. Podobnie jak Ten, Który Tak Przyszedł, który w ludzkiej formie żył tak jak ludzie. Najpierw innych winniśmy utożsamiać z sobą, a następnie siebie z innymi. Wraz z upływem czasu my sami jak i inni stajemy się jednym. Przypomina to ocean, który nie odmawia żadnej wodzie wstępu. Dlatego wszystkie wody zbierając się razem tworzą jeden ocean. Powyższe nauki są praktyką ślubowania umysłu bodhisattwy, dlatego powinieneś w ciszy nad nimi rozmyślać i nie lekceważyć ich. Czcij i składaj cześć ich zasłudze, która jest w stanie wyzwolić wszystkie istoty przeprowadzając je na drugi brzeg.

⁴⁹Odniesienie do starożytnej przypowieści chińskiej. Za czasów panowania wschodniej dynastii Han (25-220 n.e.) dziewięcioletni Yang Bao bawiąc się w górach Huayin (jap. Kainsan) pomógł leżącemu na ziemi wróblowi, którego zaczęły już zjadać mrówki po tym, gdy został zaatakowany przez sowę. Yang Bao zaopiekował się nim i do wieczora ptak ozdrowiał. Tej samej nocy we śnie pojawił mu się wysłannik bogini Xiwangmu (jap. Seiōbo) i w podzięce ofiarował mu cztery białe pierścienie przepowiadając, że każdy z jego potomków, aż po czwarte pokolenie, będzie nosić ów pierścień, który należy się tylko tym, którzy odznaczają się czystym sercem i osiągną ranki tzw. „trzech ekscelencji” (chiń. *sanfu*, jap. *samfu*), co było zbiorowym określeniem na trzech najwyższych urzędników w starożytnych Chinach. Należeli do nich: Najwyższy Sekretarz (chiń. *taishi*, jap. *daiishi*), Najwyższy Guwerner (chiń. *taifu*, jap. *daiifu*) oraz Najwyższy Obrońca (chiń. *taibao*, jap. *daiho*). Słowa przepowiedni ziściły się i przez cztery następne pokolenia synowie Yang Bao służyli w urzędzie „trzech ekscelencji”.

Rozdział piaty

Okazywanie wdzięczności poprzez podtrzymywanie praktyki⁵⁰

Ludzie zamieszkujący południowy kontynent Jambudvīpy⁵¹ są w stanie wzbudzić umysł dążący ku przebudzenia. Powinieneś zatem radować się, iż teraz, na skutek przyczyn i warunków oraz ślubowania odrodziłeś się w tym świecie Sahā⁵² i miałeś szansę spotkania nauki Buddy Śākyamuniego. W ciszy zastanów się nad tym, iż gdyby w tych czasach nie pojawiła się Prawdziwa Dharma, nie mógłbyś napotkać go, nawet porzuciwszy dlań własne życie. Powinniśmy żarliwie pragnąć, by móc dziś spotkać na swej drodze Prawdziwą Dharmę. Słuchaj co powiedział Budda: „Kiedy spotkasz mistrza, który prawi o Przebudzeniu, nie zważaj na jego urodzenie ni na wygląd. Nie czuj niechęci do jego wad i nie zastanawiaj się nad tym, jak postępuje, lecz ze względu na jego mądrość składaj przed nim pokłony trzy razy dziennie okazując mu szacunek nie dając mu żadnych powodów do zmartwienia”.

Możemy teraz widzieć buddów i słuchać ich nauki dzięki współczuciu wszystkich buddów i patriarchów będącym skutkiem ich nieprzerwanej praktyki. Gdyby nie bezpośredni przekaz z umysłu do umysłu buddów i patriarchów, jakże mogłoby ono osiągnąć naszych czasów? Powinniśmy czuć wdzięczność choćby za pojedyncze słowo, za każdy wers Dharmy. Jakże zatem nie spłacić ogromnego długu wdzięczności za nieprzewyższone i wielką naukę Skarbca Oka Prawdziwej Dharmy? Zraniony wróbel nie zapomniał okazanej mu życzliwości odpłacając się swemu dobroczyńcy pierścieniami Sanfu⁵³. Nie zapomniał o swym wybawcy również bezradny żółw, który spłacił swój dług w pieczęci Yufou⁵⁴. Jeśli nawet zwierzęta okazują wdzięczność za okazaną im dobroć dlaczegoż ludzie o tym nie wiedzą?

Odwdzięczenie się nie tkwi w niczym innym jak tylko w codziennym podtrzymywaniu praktyki, i jest ono prawdziwą drogą — nie marnowaniem ani jednego dnia. Na tym właśnie polega podtrzymywanie praktyki. Czas pędzi szybciej aniżeli strzała. Życie jest bardziej ulotne aniżeli kropla rosy. Bez względu na to jak dobre posiadasz zręczne środki⁵⁵

⁵⁰Chiń. *xingchi*, jap. *gyōji*. Nieustanne trwanie w praktyce buddyjskiej.

⁵¹Chiń. *yanfundī*, jap. *enbudai*. W kosmologii buddyjskiej jest to jeden z kontynentów, który rozciąga się na południe od stojącej w centrum wszechświata góry Sumeru (chiń. *xumishan*, jap. *shumisen*). Kontynent ten zamieszkiwany jest przez ludzi.

⁵²Chiń. *suopo*, jap. *shaba*. Sahā oznacza „miejsce, w którym doświadcza się cierpienia” i mianem tym określa się świat, w którym żyjemy i w którym Budda Śākyamuni nauczał Dharmy.

⁵³Patrz przypis 48.

⁵⁴Patrz przypis 49.

⁵⁵Skr. *upāya-kauśalya*, chiń. *fāngbian shānqiao*, jap. *hōben zenkō*. Metoda, środek, zręczność w środkach. Chodzi o nauki, które udzielane są zgodnie z potencjałem ucznia. Jedną z najbardziej znanych parabol będących typowym przykładem upāya jest historia o płonącym domu z trzeciego rozdziału *Sutry lotosu tajemnego prawa*. Otóż pewnego dnia w domu zamieszkanym przez zamożnego ojca z dziećmi wybuchł pożar. Ojciec próbował krzykiem zmusić dzieci, by opuściły płonący dom, ale te zajęte były zabawą i nie

nie zdołasz przywrócić minionego dnia. Przeżyć na próżno pełnych dni i miesięcy sto lat to żal zmarnowane go ciała. Nawet jeśli dniami i miesiącami przez sto lat miotałbyś się jako niewolnik obiektów zmysłów⁵⁶, to jeśli przez dzień jeden podtrzymywałbyś praktykę, nie tylko sięgnie ona stu lat tego życia, ale również wyzwoliłbyś sto lat swojego poprzedniego jak i następnego życia. Owo życie przez ten jeden dzień stałoby się życiem godnym czci, a ciało godnym czci ciałem. Powinieneś okazywać miłość ciału i umysłowi, które podtrzymują praktykę, oraz szacunek samemu sobie. To dzięki podtrzymywaniu naszej praktyki ukazuje się przed nami praktyka wszystkich buddów i dzięki temu osiągamy Wielką Drogę wszystkich buddów. Dlatego właśnie nawet jeden dzień podtrzymywania praktyki staje się nasieniem i praktyką podtrzymywaną przez wszystkich buddów. Wszyscy buddowie, o których tutaj mowa, są Buddą Śākyamunim. Budda Śākyamuni jest właśnie umysłem będącym buddą⁵⁷. Wszyscy buddowie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, w chwili, kiedy osiągają stan buddy, bez wątplenia stają się Buddą Śākyamunim, są umysłem będącym właśnie buddą. Powinieneś studiować znaczenie tego, kto jest umysłem będącym właśnie buddą, a w ten sposób naprawdę odwdzięczasz się za dobro, które otrzymałeś od buddy.

	<p>Projekt Tłumaczenia Tekstów Dharmy – „Kumarajiva” Tekst nr 9, publikacja lipiec 2013</p> <p>Tekst objęty licencją Creative Commons Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Unported</p> <p>Skład wykonano w systemie L^AT_EX 2_ε</p> <p>Tekst dostępny na stronie www.mahajana.net</p>
---	--

zwracały uwagi na panikę ojca. Wówczas mężczyzna wymyślił praktyczny sposób na to, by uratować dzieci przed spłonieniem. Jako że wiedział, iż te uwielbiają zabawki, zawołał je, by wyszły na zewnątrz przed bramę, gdzie stoją wozy zaprzężone w kozy, jelenie i woły, o których od zawsze marzyły. Jak się spodziewał, po chwili dzieci wybiegły dławionego przez ogień domu, ale zamiast wozów, które obiecał im ojciec, czekał na nie wóz wysadzony drogocennymi kamieniami zaprzężony w najczystszej krwi, przepięknego bawoła. W tej paraboli ojciec jest Buddą a dzieci to czujące istoty. Palący się dom to świat pożerany płomieniami narodzin, starości, choroby i śmierci. Nauki Buddy są zatem jak obietnica ojca, który zapewnia je o tym, iż większą błogością niż przyziemne przyjemności jest osiągnięcie nirwany.

⁵⁶Dosłownie: „dźwięków i kształtów”.

⁵⁷Chiń. *jixin shi fo*, jap. *sokushin ze butsu*. Umysł czujących istot jest już od samego początku buddą, niezależnie od tego czy poprzez praktykę i dyscyplinę nad nim pracujemy i oczyszczamy go. Wyrażenie często używane w szkołach buddyzmu tzw. natychmiastowych ścieżek, szczególnie w buddyzmie chan.